

Μητέρα όλων, η Γη ήταν και η ίδια θεά, η αρχαιότερη που υπήρχε, καθώς το πριν από αυτήν Χάος αντικαταστάθηκε από την παγκόσμια τάξη. Από τα σπλάχνα της ξεπήδησαν ο Ουρανός, τα Όρη και ο Πόντος, η θάλασσα. Αυτή γέννησε τους Τιτάνες. Οι κυρίαρχοι θεοί του Ολύμπου ήταν εγγόνια και δισέγγονά της. Αυτή γέννησε τα προελληνικά τέρατα που εξελίχθηκαν σε καλές ή κακές θεότητες. Από αυτήν δημιουργήθηκαν και οι άνθρωποι. Από αυτήν φύτρωναν δέντρα, λουλούδια, σπαρτά, η τροφή και η χαρά των ανθρώπων. Ήταν η Μεγάλη Μητέρα, η πηγή κάθε ζωής. Με ενεργό συμμετοχή στα δρώμενα: Αυτή καθοδήγησε τον Κρόνο εναντίον του πατέρα του, Ουρανού. Αυτή υπέδειξε στη Ρέα, τι να πράξει ώστε να διασωθεί ο Δίας. Αυτή πρότεινε τον Δία αρχηγό θεών και ανθρώπων. Αυτή εξαπέστειλε εναντίον των θεών του Ολύμπου τους Γίγαντες.

Παρέμεινε μεγάλη θεά ως το τέλος. Με τον καιρό, όμως, οι δραστηριότητές της πέρασαν σε άλλες θεές. Με πρώτη την Ρέα: Έγινε η Μητέρα Γη, η Ρέα Μητέρα, η δημιουργός των πρώτων όντων, η Ρέα Κυβέλη της Μικράς Ασίας που έφτασε να συγχέεται με την Δήμητρα, την Ήρα και την Εστία, ως θεά της γονιμότητας, της βλάστησης και της ευφορίας. Η Κυβέλη μας ήρθε από την Μικρά Ασία αλλά ο μύθος της εξελληνίστηκε με τη συμμετοχή και του Δία.

Η Κυβέλη και ο Άττης

Κοντά στην πόλη Πεσσινούντα της Φρυγίας (κέντρο λατρείας της Κυβέλης) υπήρχε ένας βράχος, ο Άγδος. Σ' αυτόν τον βράχο πλάγιασε κάποια στιγμή ο Δίας κι αποκοιμήθηκε. Στο ύπνο του, άθελά του, εκσπερμάτωσε. Το σπέρμα έπεσε στον βράχο. Δέκα μήνες αργότερα, ο βράχος άρχισε να βρυχάται. Από τα σπλάχνα του, γεννήθηκε τέρας, άνδρας και γυναίκα μαζί, με δυο επιθυμίες, αρσενική και θηλυκή, ο ή η Αγδιστή. Ήταν η Κυβέλη με φρυγικό όνομα. Και ο Δίας, σύμφωνα με κάποιους ερευνητές, δεν ήταν άλλος από τον Πάπα, φρυγικό θεό του Ουρανού.

Με διπλή, τρομερή δύναμη, η Άγδιστη λήστευε και για το κέφι της προκαλούσε καταστροφές και λογαριασμό δεν έδινε σε κανένα. Συσκέφτηκαν οι θεοί κι αποφάνθηκαν πως η μόνη λύση ήταν να χωρίσουν τη γυναίκα Άγδιστη από το ανδρικό συμπλήρωμά της. Την δουλειά ανέλαβε ο Διόνυσος. Γνώριζε πως όταν η Άγδιστη διψούσε, έπινε νερό από συγκεκριμένη λίμνη. Πήγε εκεί κι αντικατέστησε το νερό με κρασί. Όταν η Άγδιστη δίψασε, πήγε στη λίμνη και ήπιε αχόρταγα. Το κρασί της έφερε ύπνο βαθύ. Με την ησυχία του, ο Διόνυσος έδεσε σφικτά τα ανδρικά γεννητικά όργανά της με ένα σχοινί, του οποίου η άλλη άκρη ήταν δεμένη σ' ένα δέντρο. Κάποια στιγμή, η Άγδιστη ξύπνησε και τινάχτηκε ορθή, με τόση ορμή, ώστε να ξεριζωθούν τα δεμένα αντρικά γεννητικά της όργανα. Έμεινε μόνο γυναίκα: Η Μεγάλη Μητέρα με τα πολλά στήθια.

Η Γη κατάπιε τα κομμένα γεννητικά όργανα. Σε λίγο, φύτρωσε μια αμυγδαλιά (ροδιά, κατά άλλη εκδοχή). Όταν το δέντρο μεγάλωσε, απέκτησε καρπούς. Η Νανά (κόρη του ποταμού Σαγγάριου αλλά και άλλο όνομα της Θεάς Μητέρας) έκοψε ένα καρπό και τον έφαγε. Έμεινε έγκυος. Όταν τα σημάδια της εγκυμοσύνης έγιναν φανερά, ο Σαγγάριος την φυλάκισε, να πεθάνει από την πείνα αλλά η Άγδιστη φρόντισε να την τρέφει ως την ημέρα της γέννας. Προέκυψε αγόρι που ο Σαγγάριος πέταξε σε κάποια χαράδρα. Το βρήκε εκεί ένας τράγος και το μεγάλωσε με το γάλα του, έστω κι αν οι τράγοι δεν έχουν γάλα. Το αγόρι μεγάλωσε κι έγινε όμορφο παλικάρι. Τον είπαν Άττη είτε επειδή στα φρυγικά σημαίνει «όμορφο παιδί» είτε επειδή «άτταγους» στα φρυγικά σημαίνει τράγος.

Η Άγδιστη είδε τον Άττη και τον ερωτεύτηκε. Τον έπαιρνε μαζί της στο κυνήγι και του χάριζε τα θηράματα. Όμως, ο βασιλιάς της Πεσσινούντας (κατά κάποιους, ο Μίδας) θέλησε να χωρίσει τον Άττη από την Άγδιστη. Του έδωσε την κόρη του ως σύζυγο. Η Άγδιστη παρουσιάστηκε τη μέρα του γάμου και με τους ήχους ενός μουσικού οργάνου κατάφερε όλους να τους τρελάνει. Στην τρέλα του επάνω, ο Άττης ευνουχίστηκε φωνάζοντας «Σε σένα, Άγδιστη» και πέθανε. Από το αίμα του, βγήκαν οι βιολέτες.

Μετανιωμένη η Άγδιστη, παρουσιάστηκε στον Δία και τον παρακάλεσε να ξαναφέρει τον Άττη στην ζωή. Ο Δίας όμως ούτε μπορούσε ούτε ήθελε να επέμβει στις δικαιοδοσίες της Μοίρας. Το μόνο που υποσχέθηκε στην Άγδιστη, ήταν ότι το σώμα του Άγδιστη θα παρέμενε αναλλοίωτο, τα μαλλιά του θα μεγάλωναν και το μικρό δάχτυλό του θα κινιόταν μόνο του. Ο Άττης ταυτιζόταν με τον Αδάμνα της Σαμοθράκης. Αδάμνα στα φρυγικά σημαίνει εραστής. Λατρευόταν ως πρώτος άνθρωπος στη γη. Στη Σαμοθράκη, οι αυτόχθονες ονομάζονταν Κάβειροι. Η ιστορία του Άττη όμως παρουσιάζει πολλά κοινά σημεία με αυτή του Άδωνη.

(τελευταία επεξεργασία, 29 Οκτωβρίου 2020)